

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO

Przedmiotowe zasady oceniania z języka polskiego są zgodne z Rozporządzeniem MEN z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019 poz. 373), a także ze Statutem Szkoły Podstawowej nr 7 im. I Armii Wojska Polskiego w Koszalinie.

I . POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ocenianie przedmiotowe ma na celu:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie,
- udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien dalej się uczyć,
- udzielanie uczniowi wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju,
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu,
- monitorowanie bieżącej pracy ucznia,
- dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce ucznia oraz o jego szczególnych uzdolnieniach,
- umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

2. Na lekcjach języka polskiego kontroli i ocenie podlegają:

- opanowane wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- aktywność i zaangażowanie ucznia (podczas pracy indywidualnej, grupowej; pisemnej, ustnej; różnego typu działań projektowych),
- analiza i interpretacja tekstu (wypowiedzi pisemne i ustne) oraz zrozumienie jego istoty,
- świadomość językowa ucznia (wypowiedzi ustne i pisemne oraz praktyczne wykorzystanie w nich wiedzy o języku).

3. Uczniowie oceniani są według skali określonej w wewnątrzszkolnych zasadach oceniania zawartych w Statucie Szkoły Podstawowej nr 7 im. I Armii Wojska Polskiego w Koszalinie.

II. FORMY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIA ORAZ ICH CZĘSTOTLIWOŚĆ I WAGA

Forma	Częstotliwość	Ocena	Waga, kolor w dzienniku	Uwagi
prace klasowe	według potrzeb	1-6	3 zielony	obowiązkowe dla wszystkich, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem, odnotowane w dzienniku, poprzedzone lekcją powtórzeniowo-utrwalającą, czas trwania: 1-2 godz. lekcyjne

sprawdziany	według potrzeb	1-6	3 zielony	zapowiedziane, zapisane w dzienniku, zakres materiału określony przez nauczyciela nie przekracza pięciu tematów lekcyjnych, czas trwania: do 30 min
testy sprawdzające znajomość i rozumienie treści lektur (tekstów kultury)	według potrzeb	1-6	3 zielony	zapowiedziane
kartkówki, sprawdziany ortograficzne (pisanie ze słuchu, teksty z okienkami, krzyżówki ortograficzne itp.)	według potrzeb	1-6	2 niebieski	niezapowiedziane, obejmujące zakres materiału z trzech ostatnich lekcji; mogą być przeprowadzone na każdej lekcji
dłuższe prace pisemne (wypracowania) - pisane na lekcji - pisane w domu	według potrzeb	1-6	2 niebieski 1 czarny	związek z tematem, właściwa forma wypowiedzi, kompozycja, bogate słownictwo, poprawność językowa, ortograficzna, interpunkcyjna
recytacja	według potrzeb	1-6	1 czarny	stopień opanowania tekstu, interpretacja zgodna z treścią utworu, właściwe tempo mówienia, intonacja, pauzy
odpowiedź ustna	według potrzeb	1-6	2 niebieski	
prace domowe	według potrzeb	1-6	1 czarny	
prace łączące formę ustną i pisemną (referat, własna twórczość, projekt, prezentacja itp.), wypowiedzi ustne, prace dodatkowe, aktywność	według potrzeb	1-6	1 czarny	

1. Na każdej lekcji nauczyciel ma prawo sprawdzać wiedzę i umiejętności zdobyte i utrwalone przez uczniów wcześniej (np. przypadki, części mowy, ich formy gramatyczne, zasady ortografii itd.).

2. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe dla wszystkich uczniów. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych nie mógł ich pisać z całą klasą lub otrzymał ocenę, która podlega poprawie zgodnie ze Statutem Szkoły, to powinien to uczynić w ciągu 10 dni dydaktycznych po przyjściu do Szkoły, po uzgodnieniu terminu i formy poprawy/zaliczenia z nauczycielem przedmiotu. W przypadku niezgłoszenia się w wyznaczonym terminie, uczeń zalicza ją na najbliższej lekcji, na której jest obecny.

Zaliczenie/poprawa ww. prac kontrolnych odnotowywane są dzienniku wpisem oceny lepszej/tej samej niż uzyskana wcześniej przez ucznia w osobnej rubryce z adnotacją „poprawa”. Nie wpisujemy oceny z poprawy niższej niż otrzymana w pierwszym podejściu danej pracy klasowej/sprawdzianu.

3. Uczeń, który celowo unika prac klasowych, traci przywilej pisania ich w innym terminie i pisze ją na najbliższej lekcji, na której jest obecny.

4. Prace klasowe, sprawdziany (w tym sprawdziany ortograficzne), kartkówki należy pisać niezmaływalnym długopisem lub piórem.

III. KRYTERIA OCENIANIA

1. Uczeń może w ciągu semestru z przyczyn losowych trzykrotnie nie odrobić pracy domowej, zgłosić brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń, lub nieprzygotowanie do lekcji.

Nie dotyczy to jednak:

- zapowiadanych prac klasowych, sprawdzianów,
- wypracowań i innych prac domowych zadawanych z dużym wyprzedzeniem,
- przeczytania lektury.

2. Aktywność uczniów może być nagradzana „plusami”. Za pięć „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.

„Plusa” uczeń może otrzymać za:

- nieskomplikowane krótkie zadania domowe,
- przyniesienie dodatkowych materiałów wykorzystanych podczas lekcji,
- zaangażowanie w pracę na lekcji: dyskusja na zadany temat, twórcze wypowiedzi ustne i pisemne.

Za niewykonanie zadań, nieudzielenie odpowiedzi uczeń może otrzymać „minus”. Za pięć „minusów” otrzymuje ocenę niedostateczną.

3. Laureaci i finaliści konkursów przedmiotowych otrzymują ocenę celującą.

Ranga konkursu	Ocena	Waga
konkursy międzynarodowe, ogólnopolskie, wojewódzkie	6	3
konkursy rejonowe, powiatowe, miejskie, międzyszkolne	6	2

konkursy szkolne	6	1
------------------	---	---

4. Na ocenę semestralną i/lub roczną wpływają otrzymane przez ucznia oceny cząstkowe. Najważniejsze z nich to oceny z prac klasowych, sprawdzianów, kartkówek oraz prac pisemnych wykonywanych na lekcjach. Pozostałe oceny: za pracę na lekcjach (samodzielną oraz w grupach), aktywność oraz zadania domowe – to oceny, które mogą zarówno podwyższyć, jak i obniżyć ocenę semestralną i/lub roczną, ale o niej nie decydują. Ocena semestralna i/lub roczna nie jest średnią ocen cząstkowych.

5. Ocena prac pisemnych z języka polskiego.

Rodzaje prac	Sposób oceniania	
Prace klasowe, testy, sprawdziany, kartkówki, prace pisemne	<p>Zgodnie ze skalą procentową: od 0 do 29 % max. liczby punktów ☐ ocena niedostateczna od 30% do 49% max. liczby punktów ☐ ocena dopuszczająca od 50 % do 69% max. liczby punktów ☐ ocena dostateczna od 70% do 89 % max. liczby punktów ☐ ocena dobra od 90 % do 97% max. liczby punktów ☐ ocena bardzo dobra od 98% do 100% max. liczby punktów ☐ ocena celująca</p> <p>Uczniowie mający obniżone kryteria oceniania (orzeczenie) oceniani są zgodnie ze skalą procentową: od 0% do 19 % max. liczby punktów ☐ ocena niedostateczna od 20% do 39% max. liczby punktów ☐ ocena dopuszczająca od 40% do 54% max. liczby punktów ☐ ocena dostateczna od 55% do 70% max. liczby punktów ☐ ocena dobra od 71% do 89% max. liczby punktów ☐ ocena bardzo dobra od 90% do 100% max. liczby punktów ☐ ocena celująca</p> <p>W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może zindywidualizować skalę procentową.</p>	
Dyktanda	<p>0 błędów – celujący 1 błąd – bardzo dobry 2-3 błędy – dobry 4-5 błędów – dostateczny 6-7 błędów – dopuszczający 8 i więcej błędów – niedostateczny UWAGA! 3 błędy interpunkcyjne = 1 błąd ortograficzny</p>	<p>Uczeń z dysleksją, dysortografią lub dysgrafią</p> <p>0-1 błąd – celujący 2-3 błędy – bardzo dobry 4-8 błędów – dobry 9-13 błędów – dostateczny 14-18 błędów – dopuszczający 19 i więcej błędów – niedostateczny</p>
Praca w grupach	<p>Wkład w pracę (obserwacja nauczyciela) – 0-3 punkty Umiejętność pracy w grupie (relacje interpersonalne) – 0-3 punkty Wynik pracy (prezentacja ustna lub graficzna) – 0-4 punkty</p> <p>10 punktów – celujący 9 punktów – bardzo dobry 7-8 punktów – dobry 5-6 punktów – dostateczny 3-4 punktów – dopuszczający 0-2 punkty – niedostateczny</p>	
Prace literackie w kl. IV-VIII	<p>Maksymalnie 20 punktów, na które składają się:</p> <p>1. Realizacja tematu wypowiedzi – 2 punkty: - wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, - w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu, - wypowiedź jest w całości na temat.</p> <p>Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium <i>Realizacja tematu wypowiedzi</i>, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów.</p> <p>2. Elementy twórcze/elementy retoryczne – 5 punktów.</p>	

Elementy twórcze:

- narracja w wypracowaniu jest konsekwentnie prowadzona,
- wydarzenia są logicznie ułożone,
- fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla danej formy wypowiedzi (np. dla opowiadania: zwroty akcji, dialog, puenta),
- lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy.

Elementy retoryczne:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa,
- argumenty są poparte właściwymi przykładami,
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.

3. Kompetencje literackie i kulturowe – 2 punkty:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze,
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

4. Kompozycja tekstu – 2 punkty:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny,
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu,
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli,
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

5. Styl – 2 punkty:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej,
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

6. Język – 4 punkty:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych,
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie uwzględnia się liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, najpierw ocenia się zakres użytych środków

językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi.

Szeroki zakres środków językowych, tzn. zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu (0-2 błędy językowe – 4 punkty; 3-4 błędy – 3 punkty; 5-6 błędów – 2 punkty; 7-9 błędów – 1 punkt; 10 lub więcej błędów językowych – 0 punktów).

7. Ortografia – 2 punkty
(0-1 błąd – 2 punkty; 2-3 błędy – 1 punkt; 4 błędy lub więcej – 0 punktów).
Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się: 0-3 błędy – 2 punkty; 4-6 błędów – 1 punkt; 7 lub więcej błędów – 0 punktów.

Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uznaje się:

- błędy w zapisie wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch,
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

8. Interpunkcja – 1 punkt
(0-5 błędów – 1 punkt; 6 błędów lub więcej – 0 punktów).
Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się: 0-7 błędów – 1 punkt; 8 lub więcej błędów – 0 punktów.

Uwagi dodatkowe:

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat – uczeń otrzymuje 0 punktów.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź uczeń otrzymuje 0 punktów.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna – uczeń otrzymuje 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia – uczeń otrzymuje 0 punktów w każdym kryterium.
5. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 100 wyrazów – w klasie IV, mniej niż 150 wyrazów – w klasach V-VI lub mniej niż 200 wyrazów – w klasach VII-VIII, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych*. W pozostałych kryteriach uczeń otrzymuje 0 punktów.
6. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia – uczeń za pracę otrzymuje ocenę niedostateczną.

6. Każda praca ucznia, która jest efektem odpisania, niesamodzielnego napisania lub podpowiedzi jest oceniona na ocenę niedostateczną. Informację o swojej decyzji nauczyciel przedstawia uczniowi oraz wpisuje uwagę informacyjną do dziennika lekcyjnego.

7. Uczeń ma prawo raz poprawić wynik niekorzystny (ocenę niedostateczną/dopuszczającą/dostateczną) z prac klasowych lub sprawdzianów w terminie i w formie po uzgodnieniu z nauczycielem. Otrzymana ocena jest ostateczna.

8. Uczeń może zabrać swoją pracę do domu i dać do wglądu rodzicowi. Ma obowiązek oddać ją na następnej lekcji. W przypadku, gdy nie zwróci pracy klasowej bądź sprawdzianu, fakt ten zostanie odnotowany w dzienniku, jako uwaga negatywna.

IV. DOSTOSOWANIE PZO Z JĘZYKA POLSKIEGO DO MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

- Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.
- Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
- W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje stosowane są zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

Rodzaje dysfunkcji:

Dysgrafia, czyli brzydkie, nieczytelne pismo.

Dostosowanie wymagań będzie dotyczyło formy sprawdzania wiedzy, a nie treści.

Wymagania merytoryczne co do oceny pracy pisemnej powinny być ogólne, takie same jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzanie pracy może być niekonwencjonalne. Np. jeśli nauczyciel nie może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytac ustnie z tego zakresu materiału. Może też skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze. Nie ocenia się czytelności, estetyki wykonanych prac, a jedynie ich poprawność.

Dysleksja, czyli trudności w czytaniu przekładające się niekiedy także na problemy ze zrozumieniem treści.

Dostosowanie wymagań w zakresie formy:

- krótkie i proste polecenia,
- czytanie polecenia zadania na głos,
- objaśnianie dłuższych poleceń,
- wydłużenie czasu pracy nad tekstem.

Dysortografia, czyli nasilenie popełnianych błędów w zakresie poprawnej pisowni.

Dostosowanie wymagań dotyczących zapisu:

- inna ocena dyktand,
- ocena strony merytorycznej i stylistycznej tekstu,
- odmiennosc kryterium błędów.

Inne rodzaje dysfunkcji – ocenianie zgodnie ze wskazaniami poradni.

Uczeń ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej

W przypadku takiego ucznia wymagania edukacyjne dostosowane są do jego możliwości zarówno w zakresie formy, jak i treści. Obniżone wymagania nie obejmują jednak wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej.

Poprawa prac klasowych odbywa się z pomocą nauczyciela w warunkach dostosowanych do potrzeb każdego ucznia.

Dostosowania co do formy mogą obejmować między innymi:

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- wyznaczanie dłuższego czasu na jego utrwalenie,
- podawanie poleceń w prostszej formie,
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- szerokie stosowanie zasady poglądowości,
- odrębne instruowanie ucznia, zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie.

Kryteria oceniania z języka polskiego

Klasa IV

	Kształcenie literackie i kulturowe	Tworzenie wypowiedzi	Kształcenie językowe
Ocena dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie czyta i wygłasza tekst poetycki - wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze literackim, teatralnym, filmowym - rozumie tekst epicki po cichym przeczytaniu - poprawnie łączy tytuły lektur z nazwiskami autorów - zna treść lektur obowiązkowych 	<ul style="list-style-type: none"> - w formie opowiadania przedstawia wybrany fragment lektury - odtwarza przebieg wycieczki i imprezy szkolnej (sprawozdanie) - podejmuje próby opisu wyglądu np. kolegi - zna kompozycję i układ listu - na lekcji podejmuje próby zredagowania krótkiego i prostego tekstu użytkowego 	<ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dopuszczającym ortografię - zna podstawowe części mowy: rzeczownik i czasownik - rozpoznaje czasownik i określa jego formy z pomocą nauczyciela, - dostrzega związek czasownika z innymi wyrazami - rozpoznaje rzeczownik i określa jego formę - rozpoznaje zdanie - rozpoznaje głoski - poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń
Ocena dostateczna	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne - odróżnia osobę mówiącą i narratora od rzeczywistego autora - rozumie pojęcia: opis, opowiadanie - zna pojęcia: bajka, baśń 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie wyszukuje fragmentów lektury na określony temat - samodzielnie wypisuje z tekstu nazwiska bohaterów, nazwy miejsc akcji 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dostatecznym ortografię - samodzielnie rozpoznaje części mowy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki - w miarę poprawnie analizuje związki wyrazowe - wyodrębnia i nazywa podstawowe części zdania: podmiot i orzeczenie - określa cechy głosek: dźwięczność, nosowość, miękkość - nazywa przypadki i zna ich pytania
Ocena dobra	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia pojęcie fikcji literackiej od rzeczywistości - wskazuje w narracji elementy opisu, opowiadania, dialogu - poprawnie redaguje dialog - w utworze poetyckim wyróżnia epitety i porównania - odróżnia wiersz stroficzny od ciągłego 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie sporządza plan wydarzeń - formy wypowiedzi charakteryzują się poprawną kompozycją, odpowiednią treścią, bogatym słownictwem 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dobrym ortografię - rozpoznaje liczebnik - odmienia wyrazy przez przypadki

Ocena bardzo dobra	jw. oraz: <ul style="list-style-type: none"> - zna cechy gatunkowe baśni i potrafi zaliczyć utwór do określonego gatunku - we własnym opowiadaniu wprowadza elementy opisu, dialogu - samodzielnie dostrzega ogólny sens utworu, temat - samodzielnie ocenia i motywuje postępowanie bohaterów 	jw. oraz: <ul style="list-style-type: none"> - umiejętnie wprowadza dialog do opowiadania - poprawnie samodzielnie redaguje opowiadanie i opis 	jw. oraz: <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu bardzo dobrym ortografię - całkowicie poprawnie analizuje i stosuje związki wyrazowe w zdaniach - samodzielnie rozpoznaje wszystkie części zdania - zna wyjątki od podstawowej zasady akcentowania
Ocena celująca	jw. oraz: <ul style="list-style-type: none"> - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania kl. IV - wykazuje zainteresowanie przedmiotem - czyta i zna dodatkowe teksty kultury - orientuje się w zagadnieniach języka, literatury i kultury - wypowiada się płynnie i poprawnie na różne tematy - jest aktywny, bierze udział w olimpiadach i konkursach polonistycznych, osiągając sukcesy (I, II, III miejsce, wyróżnienie, tytuł laureata, tytuł finalisty) 		

Klasa V			
	Kształcenie literackie i kulturowe	Tworzenie wypowiedzi	Kształcenie językowe
Ocena dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie czyta i wygłasza tekst poetycki - wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze literackim, teatralnym, filmowym - rozumie tekst epicki po cichym przeczytaniu - poprawnie łączy tytuły lektur z nazwiskami autorów - zna treść lektur obowiązkowych 	<ul style="list-style-type: none"> - zna formy wypowiedzi z klasy IV - w formie opowiadania przedstawia wybrany fragment lektury - odtwarza przebieg wycieczki i imprezy szkolnej (sprawozdanie) - potrafi opisać wygląd, np. kolegi i podać kilka cech charakteru - zna kompozycję i układ listu - potrafi zredagować krótki i prosty tekst użytkowy 	<ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dopuszczającym ortografię - zna podstawowe części mowy - rozpoznaje czasownik i określa jego formy z pomocą nauczyciela - dostrzega związków czasownika z innymi wyrazami - rozpoznaje rzeczownik i określa jego formę - rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania - rozpoznaje głoski - poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń

<p>Ocena dostateczna</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne - wskazuje cechy bohaterów - odróżnia osobę mówiącą i narratora od rzeczywistego autora - rozumie pojęcia: dialog, opis, opowiadanie, - zna pojęcia: bajka, baśń, mit, legenda powieść 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie wyszukuje fragmentów lektury do charakterystyki postaci - samodzielnie wypisuje z tekstu nazwiska bohaterów, nazwy miejsc akcji 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dostatecznym ortografię - samodzielnie rozpoznaje części mowy i określa ich formę - zna liczebnik - w miarę poprawnie analizuje związki wyrazowe - wyodrębnia i nazywa podstawowe części zdania - określa cechy głosek: dźwięczność, nosowość, miękkość
<p>Ocena dobra</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia pojęcie fikcji literackiej od rzeczywistości - wskazuje w narracji elementy opisu, opowiadania, dialogu - poprawnie redaguje dialog - w utworze poetyckim wyróżnia środki stylistyczne - odróżnia wiersz stroficzny od ciągłego 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie redaguje formę sprawozdania - samodzielnie sporządza plan wydarzeń - formy wypowiedzi charakteryzują się poprawną kompozycją, odpowiednią treścią, bogatym słownictwem 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dobrym ortografię - rozumie i rozpoznaje temat i końcówkę w odmianie wyrazu - zna pojęcie oboczności głosek, wskazuje na prostych przykładach - rozumie stosunki współrzędności i podrzędności zespołów składniowych - rozumie pojęcie zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie - odróżnia związek główny od związków pobocznych - zna rodzaje określeń (części zdania: przydawka, dopełnienie, okolicznik), - rozumie pojęcie związku zgody, rzędu i przynależności - rozumie pojęcie akcentu, podaje przykłady
<p>Ocena bardzo dobra</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna cechy gatunkowe bajki, legendy, powieści i potrafi zaliczyć utwór do określonego gatunku - we własnym opowiadaniu wprowadza elementy opisu, dialogu - samodzielnie dostrzega ogólny sens utworu, przesłanie, ideę, temat 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejętnie wprowadza dialog do opowiadania - poprawnie samodzielnie redaguje sprawozdanie z częścią komentującą 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu bardzo dobrym ortografię - całkowicie poprawnie analizuje i stosuje związki wyrazowe w zdaniach - samodzielnie rozpoznaje wszystkie części zdania - dokładnie analizuje zdanie złożone - zna wyjątki od podstawowej zasady akcentowania

	- samodzielnie ocenia i motywuje postępowanie bohaterów		
Ocena celująca	jw. oraz: - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania kl. V - wykazuje zainteresowanie przedmiotem - czyta i zna dodatkowe teksty kultury - orientuje się w zagadnieniach języka, literatury i kultury - wypowiada się płynnie i poprawnie na różne tematy - jest aktywny, bierze udział w olimpiadach i konkursach polonistycznych, osiągając sukcesy (I, II, III miejsce, wyróżnienie, tytuł laureata, tytuł finalisty)		

Klasa VI			
	Kształcenie literackie i kulturowe	Tworzenie wypowiedzi	Kształcenie językowe
Ocena dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie czyta i wygłasza tekst poetycki - wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze literackim, teatralnym, filmowym - rozumie tekst epicki po cichym przeczytaniu - korzysta z objaśnień wyrazów i zwrotów pod tekstem - poprawnie łączy tytuły lektur z nazwiskami autorów - zna treść lektur obowiązkowych 	<ul style="list-style-type: none"> - zna formy wypowiedzi z klasy V (opis, opowiadanie) - w formie opowiadania przedstawia wybrany fragment lektury - odtwarza przebieg wycieczki i imprezy szkolnej (sprawozdanie) - potrafi opisać wygląd, np. kolegi i podać kilka cech charakteru - zna kompozycję i układ listu - potrafi zredagować krótki i prosty tekst użytkowy 	<ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dopuszczającym ortografię - zna podstawowe części mowy - rozpoznaje czasownik i określa jego formy z pomocą nauczyciela - dostrzega związek czasownika z innymi wyrazami - rozpoznaje rzeczownik i określa jego formę - rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania - rozpoznaje głoski - poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzeń

<p>Ocena dostateczna</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne - wskazuje cechy bohaterów - odróżnia osobę mówiącą i narratora od rzeczywistego autora - zna pojęcia: dialog, opowiadanie, życzenia, przepis, instrukcja, opis - porządkuje wydarzenia, uwzględniając związki przyczynowo-skutkowe - zna pojęcia: bajka, baśń, mit, legenda powieść - samodzielnie wyszukuje informacje we wskazanym źródle 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie wyszukuje fragmentów lektury do charakterystyki postaci - samodzielnie wypisuje z tekstu nazwiska bohaterów, nazwy miejsc akcji - podejmuje próby porządkowania własnej wypowiedzi - przestrzega zasad poprawnej kompozycji tekstu 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dostatecznym ortografię - samodzielnie rozpoznaje części mowy i określa ich formę - zna liczebnik - w miarę poprawnie analizuje związki wyrazowe - wyodrębnia i nazywa podstawowe części zdania - sporządza wykres zdania pojedynczego - określa cechy głosek: dźwięczność, nosowość, miękkość
<p>Ocena dobra</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta płynnie, przejrzyście intencjonalnie - odróżnia pojęcie fikcji literackiej od rzeczywistości - wskazuje w narracji elementy opisu, opowiadania, dialogu - poprawnie redaguje dialog, opis, opowiadanie, instrukcję, przepis, list, życzenia - w utworze poetyckim wyróżnia środki stylistyczne - odróżnia wiersz strophiczny od ciągłego 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie redaguje formę sprawozdania - samodzielnie sporządza plan wydarzeń - formy wypowiedzi charakteryzują się poprawną kompozycją, odpowiednią treścią, bogatym słownictwem - przekaz jest uporządkowany, czytelny, wszystkie elementy powiązane w logiczną całość 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu dobrym ortografię - rozumie i rozpoznaje temat i końcówkę w odmianie wyrazu - zna pojęcie oboczności głosek, wskazuje na prostych przykładach - rozumie stosunki współrzędności i podrzędności zespołów składniowych - rozumie pojęcie zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie - odróżnia związek główny od związków pobocznych - zna rodzaje określeń (części zdania: przydawka, dopełnienie, okolicznik) - rozumie pojęcie związku zgody, rzędu i przynależności - sporządza wykres zdania pojedynczego i złożonego - rozumie pojęcie akcentu (przykłady)

Ocena bardzo dobra	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna cechy gatunkowe bajki, legendy, powieści i potrafi zaliczyć utwór do określonego gatunku - we własnym opowiadaniu wprowadza elementy opisu, dialogu - samodzielnie dostrzega ogólny sens utworu, przesłanie, ideę, temat - samodzielnie ocenia i motywuje postępowanie bohaterów 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejętnie wprowadza dialog do opowiadania - poprawnie samodzielnie redaguje sprawozdanie z częścią komentującą - różnicuje wypowiedzi w zależności od adresata - zajmuje stanowisko w rozmowie, używając odpowiednich argumentów - buduje wypowiedź bogatą pod względem leksykalnym i składniowym 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował w stopniu bardzo dobrym ortografię - całkowicie poprawnie analizuje i stosuje związki wyrazowe w zdaniach - samodzielnie rozpoznaje wszystkie części zdania - dokładnie analizuje zdanie złożone - zna wyjątki od podstawowej zasady akcentowania
Ocena celująca	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania kl. VI - wykazuje zainteresowanie przedmiotem - czyta i zna dodatkowe teksty kultury - orientuje się w zagadnieniach języka, literatury i kultury - wypowiada się płynnie i poprawnie na różne tematy - jest aktywny, bierze udział w olimpiadach i konkursach polonistycznych, osiągając sukcesy (I, II, III miejsce, wyróżnienie, tytuł laureata, tytuł finalisty) 		

Klasa VII			
Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VI			
	Kształcenie literackie i kulturowe	Tworzenie wypowiedzi	Kształcenie językowe
Ocena dopuszczająca	<ul style="list-style-type: none"> - zna treść lektur obowiązkowych - odczytuje tekst na poziomie dosłownym - rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje - odróżnia rodzaje literackie - rozpoznaje cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania, pamiętnika, 	<ul style="list-style-type: none"> - korzystając ze wskazówek nauczyciela, tworzy recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad - streszcza tekst - formułuje pytania do tekstu - czyta głośno i wygłasza z pamięci fragmenty tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje wyraz pochodny i podstawowy - dostrzega różnicowanie słownictwa - rozumie znaczenie homonimów - rozumie pojęcie stylu i jego odmiany: styl urzędowy, potoczny, artystyczny, publicystyczny

	<p>komedii, tragedii, trenu</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmuje próby uczestniczenia w dyskusji - streszcza proste teksty - podejmuje próby charakterystyki postaci, a także pisze list, sprawozdanie, prostą notatkę, streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie i stara się, by zapis wypowiedzi był czytelny i estetyczny - dostrzega różnicę między literaturą piękną a literaturą naukową. 	<ul style="list-style-type: none"> - z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedź odpowiednią dla danej formy gatunkowej - podejmuje próby argumentacji - wyraża własne zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia zdanie pojedyncze, złożone i równoważnik zdania - zna podstawowe zasady ortograficzne - poprawnie przytacza cudze wypowiedzi
Ocena dostateczna	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat, a także określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów - przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju literackiego - rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedię, fraszkę, sonet, pieśń, tren, balladę, epeję, tragedię; wymienia ich podstawowe cechy - wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich - wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog - rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje - zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje - zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją 	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi - tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych) - wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych - odróżnia przykład od argumentu - przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego - zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając 	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie - rozumie rozbieżności między mową a pismem - rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny - rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej - w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant - określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu - rozpoznaje rodzinę wyrazów oraz łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń - zna zasady tworzenia wyrazów złożonych oraz odróżnia ich typy - rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany - poprawnie stosuje imiesłowowy

w tekstach oraz określa jej funkcje

- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich
- w interpretacji utworów literackich dostrzega odwołania do wartości uniwersalnych - społecznych, narodowych, religijnych, etycznych, a także dokonuje ich hierarchizacji
- wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze oraz potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny
- recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia)
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką, a także określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, felieton i określa ich podstawowe cechy

własne zdanie

- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, list, przemówienie, wywiad
- wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje
- formułuje pytania do tekstu
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów

równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie

- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie
- rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentowania
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy)
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców oraz określa ich funkcje w tekście
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, zna rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców
- zna sposoby wzbogacania słownictwa
- rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach
- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich
- rozumie, na czym polega błąd językowy
- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek

	<ul style="list-style-type: none"> - określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych 		<ul style="list-style-type: none"> w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych - poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne - wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych - zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych, a także pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy
Ocena dobra	<ul style="list-style-type: none"> jw. oraz - odczytuje tekst na poziomie przenośnym - określa nadawcę i odbiorcę tekstu - wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania, a także potrafi odnieść je do ogólnie przyjętych wzorców - określa cechy gatunków literackich - potrafi określić funkcje środków artystycznego przekazu – epitetu, porównania, przenośni, onomatopei, pytania retorycznego - rozpoznaje i wskazuje cechy gatunkowe psalmu, pieśni i hymnu - posługuje się terminami: realizm i fantastyka, adaptacja filmowa i adaptacja teatralna - posługuje się terminami związanymi z dramatem - analizuje treść symbolu występującego w malarstwie - określa role aktora, scenografa i charakteryzatora 	<ul style="list-style-type: none"> jw. oraz - potrafi napisać charakterystykę - komponuje i redaguje tekst, a przy tym zna i stosuje różne rodzaje opisów (przeżyć, sytuacji) - wie, jak stworzyć wywiad i rozprawkę - redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki - chętnie uczestniczy w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> jw. oraz - rozpoznaje zjawisko manipulacji i prowokacji językowej - odróżnia odmiennie i nieodmiennie części mowy, prawidłowo używa różnych form rzeczowników, przymiotników - łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójnika - określa funkcję wykrzyknika w wypowiedziach - określa części mowy i ich formy w tekście - sporządza wykres zdania pojedynczego, określając części zdania - odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego - zna rodzaje podmiotu i wskazuje je w tekście - rozróżnia rodzaje zdań - zna podstawowe zasady ortograficzne - wskazuje sposoby wzbogacania zasobu słownikowego języka

	<ul style="list-style-type: none"> - próbuje omówić elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim - nazywa elementy groteski w utworze - uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów - opisuje uczucia własne i bohaterów literackich - redaguje opis, rozprawkę, charakterystykę, pamiętnik, recenzję, sprawozdanie, plany, instrukcję, zaproszenie, ogłoszenie - w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych - bierze czynny udział w lekcji - wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe 		
<p>Ocena bardzo dobra</p>	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazuje szczegółową znajomość treści przeczytanych lektur - zna cechy i budowę dramatu, w tym pojęcia: akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog, dialog - samodzielnie potrafi wyjaśnić i wskazać w tekście: neologizm, eufemizm, inwokację, symbol, alegorię, pytanie retoryczne (powtórzenie), ironię - dokładnie omawia i interpretuje obraz/rzeźbę/fotografię, odwołując się do kontekstów - zna cechy i odmiany liryki oraz epiki - definiuje i rozróżnia gatunki literackie, takie jak: fraszka, pieśń, satyra, komedia, nowela, opowiadanie - definiuje i rozróżnia gatunki 	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi bezbłędnie napisać charakterystykę - z łatwością komponuje i redaguje tekst - zna i stosuje różne rodzaje opisów: sztuki, przeżyć, sytuacji - tworzy wywiad i rozprawkę całkowicie poprawnie pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym - redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów - swobodnie tworzy wypowiedź argumentacyjną 	<p>jw. oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna definicję i potrafi wskazać wyraz podstawowy i wyrazy pochodne - bezbłędnie zapisuje kłopotliwe przyrostki i przedrostki w wyrazach złożonych - nie popełnia błędów w zapisie wyrazów z ą, ę, om, on, em, en - poprawnie zapisuje przymiotniki złożone i rzeczowniki zakończone na -i, -ii, -ij - potrafi wyjaśnić upodobnienia i uproszczenia fonetyczne - zna typy imiesłowów - potrafi znaleźć w tekście imiesłowowy równoważnik zdania - zna zasady pisowni „nie” z imiesłowami - zna i regularnie posługuje się zasadami cytowania cudzych tekstów

	publicystyczne - potrafi omówić cechy świata przedstawionego, w tym narratora i fabułę		- poprawnie stosuje przecinek w wypowiedzeniu złożonym i wielokrotnie złożonym - poprawnie posługuje się skrótami i skrótowcami - potrafi omówić i wskazać w tekście wypowiedzenie wielokrotnie złożone i fragmenty mowy zależnej i niezależnej - nie popełnia błędów w zapisie bezosobowych form czasownika zakończonych na -no i -to - potrafi zdefiniować i podać przykłady czasowników dokonanych i niedokonanych - wie, czym jest strona bierna i czynna czasownika - umie wskazać w tekście zdania złożone
--	---	--	---

Ocena celująca	jw. oraz: - posiada wszystkie umiejętności przewidziane programem kl. VII - wykazuje zainteresowanie przedmiotem - czyta i zna dodatkowe teksty - jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia, a temat, na który uczeń się wypowiada, jest wyczerpująco przez niego zrealizowany - prawidłowo ocenia i wartościuje problemy oraz zjawiska dotyczące literatury, kultury, języka - orientuje się w zagadnieniach języka, literatury i kultury, bardziej niż wymaga tego program - w swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów - posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem - odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów - potrafi krytycznie ustosunkować się do literackiej, językowej i kulturowej rzeczywistości - jest aktywny, bierze udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, osiągając sukcesy (I, II, III miejsce, wyróżnienie, tytuł laureata, tytuł finalisty)		
-----------------------	--	--	--

Klasa VIII

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VII

	Kształcenie literackie i kulturowe	Tworzenie wypowiedzi	Kształcenie językowe
Ocena dopuszczająca	- mówi na temat najważniejszych treści	- pisze na temat, stara się zachować	- rozumie mechanizm upodobnień

<p>wysłuchanego utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników, określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi - dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów - odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; - czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego - wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela - czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, pamiętnik, dziennik - wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze - wskazuje w utworze bohaterów głównych 	<p>poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty - stara się o estetyczny zapis wypowiedzi - sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi - redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny - tworzy plan dłuższej wypowiedzi - pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny - tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym - w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo - pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście 	<p>fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie rozbieżności między mową a pismem - rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny - zna zasady tworzenia wyrazów złożonych - rozpoznaje imiesłowy - poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania - rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone - odróżnia mowę zależną i niezależną - rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców - rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny - rozumie, na czym polega błąd językowy - wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych, - zna zasady ortograficzne
--	--	--

	<p>idrugoplanowych, wątek główny i poboczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu - wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny - odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy 		
<p>Ocena dostateczna</p>	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach - rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach - odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego - zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi - samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie - odróżnia opinię od faktu, fikcję od 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska - układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi - wykazuje dbałość o estetykę zapisu - sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu - redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny - tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi - formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej - streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), 	<p>jw. oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna zasady pisowni przedrostków i wyjątki od nich; stosuje je w praktyce; w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego - dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować - stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni - wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, rodzinę wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, - rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich

kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*

- dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie
- identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy
- dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów
- identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki
- rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem
- wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm
- wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epepei
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze
- omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od

poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień

- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów
- tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście
- stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę
- opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych
- samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie
- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny
- opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensory przenośne w różnych tekstach kultury
- pisze prosty scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia
- pisze schematyczną recenzję

tworzenia i odmiany,

- zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych
- rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej
- zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia
- zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów

akcji

- analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach
- omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki
- określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa)
- wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu
- rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu
- czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści
- wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł,

książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię

- płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei
- wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych
- formułuje pytania do tekstu;
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów

reportaż

- analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury
- rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu
- określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)
- dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą)
- wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych
- rozpoznaje aforyzm i anegdotę
- w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie
- rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny
- potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę

Ocena dobra

jw. oraz:

- samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji
- rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach
- interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przerośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego
- rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi
- odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie
- odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: *realizm* i *fantastyka*
- analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je
- omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie

jw. oraz:

- pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu
- zachowuje estetykę zapisu
- dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb
- redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny
- tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu
- formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu
- pisze poprawne opisy, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu

jw. oraz:

- sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne, w tym zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek, korzysta ze słownika ortograficznego
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu,
- stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne
- koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji
- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni
- rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy

- charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi
- dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych
- omawia w tekście poetyckim cechy liryki
- identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem
- przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście
- podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich
- odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epepei
- przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu
- omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu
- w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych

- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo
- w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok
- stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową
- w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera
- opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych
- posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny
- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki
- pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi

rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu,

- tworzy i odmienia imiesłowy,
- rozpoznaje i nazywa części mowy i części zdania
- wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące
- świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych
- analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im

- wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych
- wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu
- interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach
- wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych
- dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego

- i didaskalia
- pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei
- omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu
- w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
- wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych
- wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu
- interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach
- wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw

- zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, świadomie je stosuje

	<p>do publicystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści - analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych - interpretuje aforyzm i anegdotę - w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich - analizuje i omawia językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie - analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego - interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego 	<p>autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje - wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki - analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii 	
Ocena bardzo dobra	jw. oraz:	jw. oraz:	jw. oraz:

- samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego

- rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji

- analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego

- zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi

- interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich

- odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy *realizm* i *fantastyka*

- pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi

- pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne

- zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi

- zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne

- posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci)

- redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu

- tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi

- formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej

- streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia

- pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik,

- dostrzega i poprawia błędy językowe w stworzonym przez siebie tekście

- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni

- ma wiedzę, którą stosuje w praktyce

- swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych

- rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie

- stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową

- ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy
- całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie
- szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń
- dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen
- wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń
- analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu
- wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście
- odróżnia i omawia cechy gatunkowe

zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok

- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce
- w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne
- w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera
- wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych
- samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny
- przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie
- opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu,

noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epepei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń

- przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu
- stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji
- proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu
- omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki
- wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych –

grafiki

- pisze scenariusz na podstawie własnych pomysłów
- pisze wyczerpującą temat recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo
- wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska
- wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji
- dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu
- prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu
- stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia

używa ich do własnych celów

- ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym
- wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury
- analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje
- wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji
- określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)
- wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą)
- samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy

odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu

- zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy
- reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację
- recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie
- krytycznie ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów; przedstawia rzeczowe, wnikliwe, bezstronne i życzliwe uzasadnienie swojej oceny
- płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód

	<p>związane z historią, filozofią, sztuką</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje aforyzm i anegdotę - w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia - wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie - dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie - wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję - interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem 		
<p>Ocena celująca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - posiada wszystkie umiejętności przewidziane programem kl. VIII - wykazuje zainteresowanie przedmiotem - czyta i zna dodatkowe teksty - jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia, a temat, na który uczeń się wypowiada, jest wyczerpująco przez niego zrealizowany - prawidłowo ocenia i wartościuje problemy oraz zjawiska dotyczące literatury, kultury, języka - samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe - pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami - orientuje się w zagadnieniach języka, literatury i kultury, bardziej niż wymaga tego program - w swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów - posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem - odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów - potrafi krytycznie ustosunkować się do literackiej, językowej i kulturowej rzeczywistości 		

	- przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa- jest aktywny, bierze udział w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, osiągając sukcesy (I, II, III miejsce, wyróżnienie, tytuł laureata, tytuł finalisty)

Opracował zespół nauczycieli języka polskiego